

**SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA**  
**Pf.II.20.158/2018/4. szám**

A Szegedi Ítéltábla a dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek - a Papp és Tóth Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Papp Kornél) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. december 1. napján kelt 6.P.21.186/2017/14. számú ítélete ellen a felperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban - a fellebbezést tárgyaláson kívül elbírálva - meghozta a következő

**í t é l e t e t.**

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezései közül a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására és az induló ügyleti kamat meghatározására vonatkozó rendelkezéseket hatályon kívül helyezi, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

**I n d o k o l á s**

A felperes valamint az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) 2009. június 29. napján deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással a felperes által megvásárolni kívánt Chevrolet típusú személygépjármű vételárának finanszírozására. A kölcsönszerződésben a kölcsön összegét 2 959 200 Ft-ban, a 96 alkalommal fizetendő havi törlesztőrészlet összegét 52 227 Ft-ban, az összes törlesztőrészletet 5 013 792 Ft-ban, a teljes hiteldíjmutatót 16,06 %-ban, a mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg, míg az árfolyamváltozás elszámolására a felperes az ún. fix deviza konstrukciót választotta.

A kölcsönszerződést rögzítő okiratba foglalt nyilatkozatával a felperes kijelentette, hogy a szerződés elválaszthatatlan részét képező **(üzletszabályzat 1. száma)**. jelölésű alperesi üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat magára nézve kötelezőnek ismeri el.

Az üzletszabályzat (a továbbiakban: Üsz.) a jelen jogvita elbírálása szempontjából jelentős alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

- **IV.5.:** „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.”

- **I.14.:** „Mértékadó devizanem: a személyi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem...”

- **I.21.:** „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama személyi kölcsönszerződés létrejötte napján.”

- **I.22.b.:** „Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint

meghatározott kamatkülönbözet (Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) - 1)."

-X.3. Az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó Kamatváltozás II. a Hitelezőt a törlesztő részletek fizetési esedékességének napjával illeti meg, melynek elszámolásával és megfizetésével kapcsolatosan a felek az alábbiak szerint állapodnak meg:

a) A Kamatváltozás II. teljes összegét a Hitelező az utolsó törlesztő részlet esedékessége napjára számítja ki (elszámolás időpontja).

c) A Kamatváltozás II-t ... a Kölcsönbevevő havi részletekben fizeti meg oly módon, hogy a fizetendő részletek nem haladják meg a mértékadó törlesztő részlet összegét."

A szerződéskötéssel egyidejűleg az alperes tájékoztatta a felperest a deviza alapon történő finanszírozás kamat- és árfolyamkockázatáról. Az írásban rögzített - és a felperes által aláírásával igazoltan átvett - tájékoztató többek között kitért arra, hogy „a törlesztő részlet devizában van meghatározva, amely azután forintra kerül átszámításra. Árfolyam-különbözet keletkezik, ha változik az adott deviza forinthez viszonyított árfolyama a szerződéskötéskor érvényes Mértékadó árfolyammal szemben: azaz árfolyam-különbözettel a Mértékadó árfolyam és az esedékesség napján jegyzett deviza-forint eladási árfolyam eltérése esetén kell számolnia. Fontos azonban tudni, hogy egy deviza árfolyamának jövőbeni változása kiszámíthatatlan." A tájékoztatást tartalmazó okiraton rögzített nyilatkozatával a felperes elismerte, hogy a finanszírozás kockázatairól világos tájékoztatást kapott, annak összetevőit, a hitelt ismeri, ennek ismeretében is fel kívánja venni a kölcsönt.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az alperes **(üzletszabályzat 2. száma)** számú üzletszabályzatának VI.5. pontja nem vált a szerződés részévé, míg másodlagos keresete ugyanezen üzletszabályzati pont tisztességtelenségének a megállapítására irányult. Álláspontja szerint a támadott általános szerződési feltétel eltér a szokásos szerződési gyakorlattól, illetve a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől, s miután az alperes erre külön nem hívta fel a figyelmét, és ő sem fogadta el kifejezetten ezt a kikötést, tekintettel továbbá arra, hogy a szerződés egyéb rendelkezései sem nyújtottak tájékoztatást arról, hogy a kölcsön összege a svájci frank folyósításakor, a törlesztő részletek pedig a törlesztéskori árfolyamához igazodnának, az nem válhatott a szerződés részévé.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint az Üsz. támadott pontja a szerződés részévé vált, nem tisztességtelen, a felperest az árfolyamkockázatról külön is tájékoztatta, így nem mentesülhet az ebből eredő többletfizetési kötelezettségek alól.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2009. június 29. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)** szerződésszámú egyedi kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat mértékét évi 15,06 %-ban határozta meg. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 31 750 Ft perköltséget. Határozatának indokolásában megállapította, hogy a perrel érintett szerződés deviza alapú fogyasztói szerződés, amelynek az abban megjelölt üzletszabályzat a részévé vált. Rámutatott, az alperes által alkalmazott rendelkezések nem tértek el a szokásos szerződési gyakorlattól, ezért azok külön figyelemfelhívás nélkül is a szerződés részévé váltak. Az árfolyamkockázatra vonatkozó üzletszabályzati rendelkezést és tájékoztatást teljes körűnek, a 2/2014. PJE határozatban foglalt elvekkel összhangban állónak ítélte, így a támadott kikötés tisztességtelenségét sem találta megállapíthatónak.

Az elsőfokú bíróság észlelte, hogy a kölcsönszerződés nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak, nevezetesen, nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos értékét, ami

a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezte. Ezt az érvénytelenségi okot a szerződés érvényessé nyilvánításával és az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásával orvosolta azzal, hogy annak meghatározása során a felülvizsgált elszámolásban foglaltakat vette figyelembe.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes elsődlegesen annak megváltoztatásával a kereseti kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Fellebbezési érvelése szerint az elsőfokú bíróság ítélete nem felel meg a Pp. 221. § (3) bekezdésében foglalt követelményeknek, nem tartalmazza ugyanis a felperes érvénytelenségre vonatkozó állításainak jogszabályi hivatkozással alátámasztott tételes cáfolatát, azaz az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének nem tett eleget maradéktalanul. Kiemelte, az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen túlterjeszkedett, miután a kamatot érintően a szerződés érvénytelenségének megállapítására, és a szerződés érvényessé nyilvánítására irányuló keresetet nem terjesztett elő. Egyebekben a módosított keresetének indokait változatlanul fenntartotta.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés **részben alapos.**

Tévesen hivatkozik a felperes fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú ítélet nem felel meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. § (3) bekezdésében írt jogszabályi követelményeknek, az elsőfokú bíróság ugyanis az indokolási kötelezettségének - az általa elfoglalt állásponthoz mérten - eleget tett, jogi indokait részletesen kifejtette, feltüntette a döntése alapját képező jogszabályi rendelkezéseket, így ez okból az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére - a későbbiekben kifejtendőkre is tekintettel - nem kerülhet sor.

Egyetért ugyanakkor az ítélőtábla a felperessel abban, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 215. §-ában foglaltakat. A felperes ugyanis módosított kereseti kérelmében kizárólag annak megállapítását kérte, hogy az általa megjelölt általános szerződési feltétel nem vált a felek szerződésének részévé, vagy ha igen, az tisztességtelen, olyan kereseti kérelme azonban, amely a szerződés egésze érvénytelenségének megállapítására és az ehhez kapcsolódó jogkövetkezmények alkalmazására irányulna, nem volt. Ebből következően nem hivatkozott arra sem, hogy a szerződés az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltak megsértése miatt érvénytelen lenne, és nem kérte pótolni az ügyleti kamat éves százalékos értékét sem. Az alperes érdemi ellenkérelmében utalt ugyan az ügyleti kamat meghatározásának hiányára, és arra az esetre, ha a szerződést a bíróság fogyasztói szerződésnek minősíti, kérte pótolni az ügyleti kamat mértékét a felülvizsgált elszámolásban foglalt adatok alapulvételével, viszontkeresetet azonban nem terjesztett elő. Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen való túlterjeszkedéssel lényeges eljárási szabályt sértett, ezért az ítélőtábla az elsőfokú ítéletnek a szerződés érvénytelensége megállapítására, továbbá az induló ügyleti kamat mértéke meghatározására vonatkozó rendelkezését a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

Ami a felperes által a keresetében megjelölt üzletszabályzatot, illetve a sérelmezett üzletszabályzati pontot illeti, az ítélőtábla kiemeli, a felek az egyedi kölcsönszerződésben akként állapodtak meg, hogy annak részévé az alperes **(üzletszabályzat 1. száma)**. számú üzletszabályzatában foglalt általános szerződési feltételek válnak. A felperes keresetének mellékleteként a **(üzletszabályzat 2. száma)** számú, a fenti üzletszabályzatot utóbb felváltó üzletszabályzatot csatolta, és ennek VI.5. pontja tisztességtelenségére hivatkozott. Ezt összehasonlítva a kölcsönszerződés elválaszthatatlan

részét képező üzletszabályzat IV.5. pontjával megállapítható, hogy azok szövegszerűen teljes egészében megegyeznek, a felperes a per során benyújtott későbbi beadványaiban is a IV.5. pont szövegét idézte, mint az általa hivatkozott üzletszabályzat VI.5. pontját, így e két szerződési pont azonosságára figyelemmel nem volt akadálya annak, hogy a bíróság a perbeli szerződés részévé vált **(üzletszabályzat 1. száma)**. számú üzletszabályzat IV.5. pontját tekintse a kereset tárgyának.

A felperes a fentiekben részletezett módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az üzletszabályzat - helyesen - IV.5. pontja nem vált a szerződés részévé, ezt a hivatkozását a fellebbezési eljárás során is fenntartotta. Erre figyelemmel az ítéletábrának elsőként azt kellett vizsgálnia, fennállnak-e a megállapítási kereset feltételei. A Pp. 123. §-a szerint megállapítási kereset csak abban az esetben terjeszthető elő, ha a kért megállapítás a felperes jogainak alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. E feltételek konjunktívak, bármelyik hiánya esetén a megállapítási kereset elutasításának van helye. Jelen esetben ha helytálló a felperesnek az az álláspontja, hogy az Üsz.IV.5. pontja nem vált a szerződés részévé, vitatott lehet, hogy annak kiesése érinti-e a felek közötti elszámolást vagy nem. Ha igen, és az elszámolás eredményeként a felperes javára mutatkozik túlfizetés, a felperes kérhet marasztalást, ha pedig az érintett feltétel kiesése azzal a következménnyel jár, hogy egyik fél sem tartozik a másiknak, vagy a felperes tartozik, de az alperes által nyilvántartotthoz képest kevesebbel, a jogvédelmi érdek hiányzik. Ez utóbbi két esetben ugyanis ha az alperes érvényesít a felperessel szemben igényt a kölcsönszerződésből eredően, abban a perben védekezésként hivatkozhat a felperes arra, hogy a jelen perbeli általános szerződési feltétel nem vált a szerződés részévé, és ezért nem, vagy kevesebb összeggel tartozik, mint amennyit a jelen per alperese vele szemben követel. Olyan tényre vagy jogra vonatkozóan pedig, amelyre az ellenérdekű fél által indított perben védekezésként majd hivatkozni lehet - a jogvédelem szükségességének hiánya miatt - nincs helye megállapítási kereset előterjesztésének (BH2005. 162. számú jogeset). Utal ezen túl az ítéletábra arra, bírósági eljárás nélkül az alperes nem indíthat a felperes ellen végrehajtási eljárást a perbeli kölcsönszerződésből eredő követelésének behajtása iránt, mivel a felperes kölcsönszerződésből eredő tartozását nem tartalmazza közokirat, így a végrehajtás veszélye sem adhat alapot a jogvédelem szükségességének, mint a megállapítási per feltétele fennállásának a megállapítására. Ha pedig a felperes álláspontja szerint az Üsz.IV.5. pontjának kiesése nem érinti a felek elszámolását, ugyancsak a jogvédelem szükségességének a hiánya miatt alaptalan a megállapítási kereset. Minderre figyelemmel a felperes e kereseti kérelme érdemben nem vizsgálható.

Megjegyzni ugyanakkor az ítéletábra, érdemben is alaptalan a felperes elsődleges keresete. Az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást a tekintetben, hogy a hivatkozott üzletszabályzati pont a szerződés részévé vált, az ennek kapcsán kifejtett indokaival - azok megismétlése nélkül - az ítéletábra egyetért.

A felperes másodlagosan annak megállapítását kérte fellebbezésében, hogy az üzletszabályzat IV.5. pontja tisztességtelen. Hivatkozása szerint e kereseti követelése a peres felek közötti elszámolást nem érinti, e feltétel alapján nem volt a peres felek között „vagyonmozgás”, ezért az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét sem jelölte meg. Erre figyelemmel vizsgálni kellett az eljárás során, hogy a hivatkozott üzletszabályzati rendelkezés érinti-e a felek közötti elszámolást vagy sem, mert ennek függvénye, hogy a felperes köteles-e a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) 37. § (1) bekezdésének megfelelő, azaz az érvénytelenség jogkövetkezményére, valamint a peres felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmet előterjeszteni. Tény, hogy önmagában e szerződési feltétel kiesése az elszámolást nem érinti, ugyanis a szerződés egyéb rendelkezései, így különösen az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele, a fix konstrukcióra

vonatkozó rendelkezése, továbbá az Üsz. I.7. és X.3. pontja alapján a felperest abban az esetben is terheli az árfolyamkockázat és az ebből eredő többletfizetési kötelezettség, ha erre vonatkozóan külön kötelezettségvállaló nyilatkozatot nem tesz. Keresetében azonban a felperes vitatta, hogy őt árfolyamkockázat terhelne, nyilatkozatai, illetve beadványai tartalmából kitűnően azt állította, hogy csak a forintban meghatározott törlesztőrészleteket kell teljesítenie, ami tartalmát tekintve azt jelenti, hogy lényegében a szerződés valamennyi olyan rendelkezését tisztességtelennek tekinti, amely alapján az árfolyamkockázatot viselnie kell. Ha pedig ez így értelmezhető, úgy a felperesnek a másodlagos kereseti kérelmét a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelő tartalommal kellett volna előterjesztenie. Tény, hogy az elsőfokú bíróság nem hívta fel a felperest keresete ennek megfelelő pontosítására, ugyanakkor a felperes a P.21.186/2017/5. számú beadványában egyértelműen akként nyilatkozott, hogy nem kívánja az érvénytelenség jogkövetkezményét megjelölni, mert a felek közötti vagyonmozgás hiányában erre sem szükség, sem lehetőség nincs. Az elsőfokú bíróságnak ez a mulasztása, illetve a kereseti kérelem pontosításának hiánya azonban nem képezi akadályát a fellebbezés érdemi elbírálásának, miután - az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen kifejtett indokok alapján - alaptalan a felperes tisztességtelenségre vonatkozó hivatkozása, amelyre figyelemmel az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására, illetve az ahhoz kapcsolódó elszámolásra már nem kerülhet sor. Utal ezzel összefüggésben az ítélet tábla arra, a felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet tisztességtelenség körében kifejtett érveit nem támadta, így az ítélet tábla szükségtelennek tartotta azok megismétlését vagy kiegészítését.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az üzletszabályzat IV.5. pontját érintő kereseti kérelmet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést - a fentebb kifejtett részben eltérő indokokkal - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezésére az eljárási illetéket megfizette, amit pervesztességre figyelemmel maga visel.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, a másodfokú eljárás során áthárítható költsége nem merült fel, ezért e tekintetben az ítélet tábla a döntéshozatalt mellőzte.

Az ítélet tábla az ítélet elleni fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Szeged, 2018. június 6.

Dr. Szeghő Katalin sk.  
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.  
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.  
táblabíró